

FI lausuntopyyntö VV

1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyynnön käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Keravan kaupunki	Anne Mäkinen	anne.t.makinen@kerava.fi	13.3.2017	Kaupunginvaltuusto

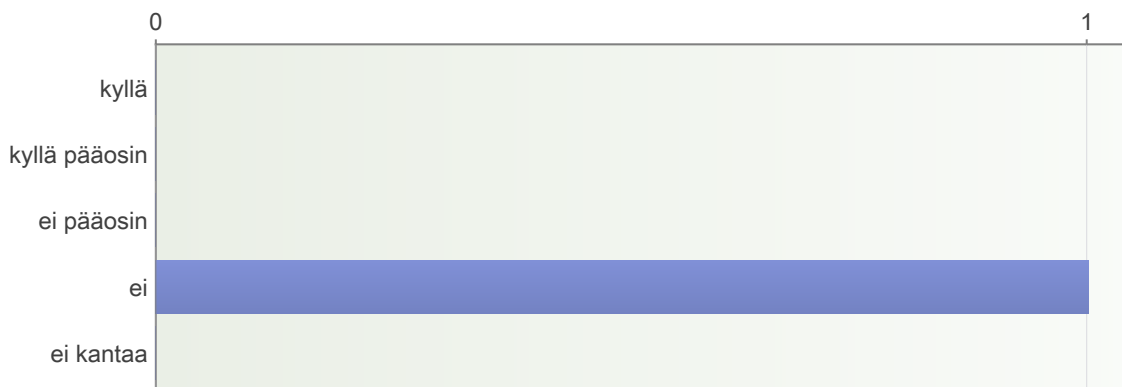
2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko uudistuksella kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Keravan kaupungin mielestä kuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työ on ratkaisevassa asemassa terveyden ja hyvinvointierojen kaventamisessa ja kustannusten hillinnässä. Asukkaiden motivointi hyvinvointia edistäviin käytäntöihin on väestön terveyserojen kannalta oleellista.

Sote-uudistuksen alkuperäisen idean mukaisesti tulee vahvemmin turvata perustason ja erityistason integraatio sekä terveys- ja sosiaalipalveluiden välinen integraatio. Palvelujen pirstaloituminen tulee estää, sillä se todennäköisesti vaikeuttaisi heikossa asemassa olevien ryhmien pääsyä palveluiden piiriin ja lisäisi terveys- ja hyvinvointieroja entisestään.

Valinnanvapausratkaisun myötä merkittävä osa paljon palveluita tarvitsevien rahoituksesta siirtyisi tällä hetkellä itse ja muulla tavalla palveluita rahoittavien kapitaatorahoitukseksi (asiakasmäärään perustuva tai asukaslukuperusteinen maksu), minkä seurauksena suurikäyttäjien palveluihin voitaisiin budjetoida nykyistä pienempi rahamäärä ja terveyserot kasvaisivat.

Myös tietojärjestelmien integraatiolla on suuri merkitys yhdenvertaisen palvelujen saatavuuden kannalta. Integraatitavoitteiden toteutuminen mahdollistaa saumattomat ja oikea-aikaiset palveluketjut ja kustannussäästöt.

Työterveyshuollon palvelut on jätetty lain ja uudistuksen ulkopuolelle. Tämä vähentää palvelujen yhdenvertaista saatavuutta.

Sosiaalipalvelujen osalta uudistus on suuri haaste. Lain perusteluissa on keskitytty lähinnä terveystalouden kuvaamiseen.

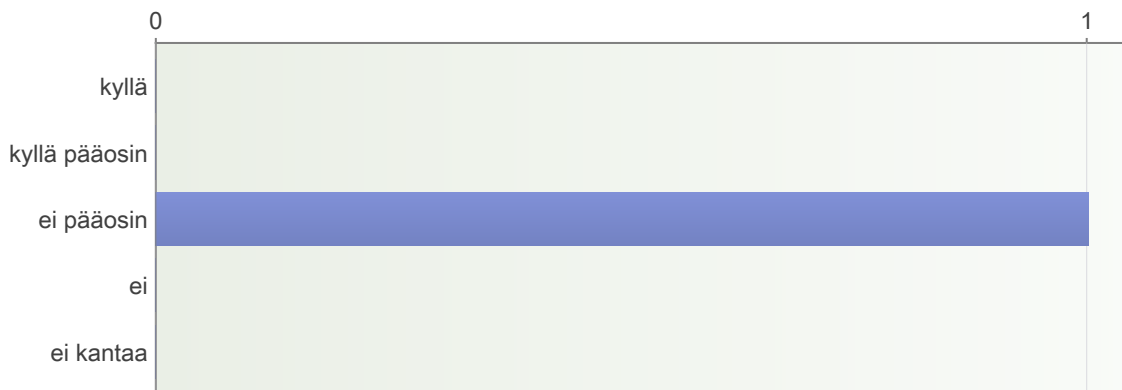
Palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden osalta haaste on suuri. Maakuntarakenteet eivät välttämättä ratkaise yhdenvertaisuuden haastetta. Maakuntien käyttöön tuleva rahoitus, ja sen pohjalta muodostuva paine palvelujen järjestämisessä on haasteellinen. Yksistään tietojärjestelmien ja suun terveydenhuollon osalta tuleva lisärahoituksen vaade on niin suuri, että se vaikuttaa tuleviin palvelujen tuotannon rahoitusmahdollisuuksiin.

Maakunta päättää suoran valinnan palvelujen laajuuden. Tämä aiheuttaa sen, että eri maakunnissa asuvilla on erilaiset mahdollisuudet valita suoran valinnan palveluja. Valinnanvapausratkaisu ei paranna palveluiden saatavuutta harvaan asutuilla seuduilla, mutta saattaa heikentää niitä. Näin ollen yhdenvertaisuuden tavoite ei toteudu.

Asiakassetelin arvo saattaa heikentää tasa-arvoa ja palvelun valinnan mahdollisuuksia, koska asiakas maksaa itse setelin yli menevän kustannuksen.

5. 2. Edistääkö uudistus tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

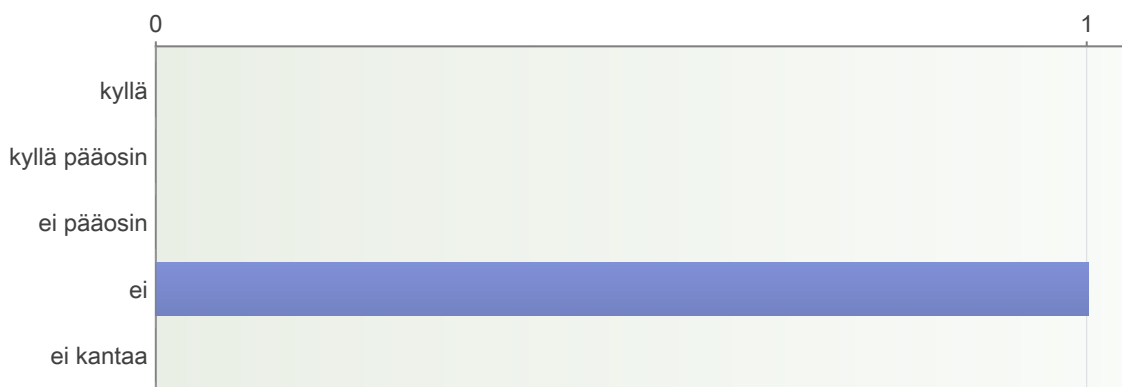
- Uudistus edistää vaikutusmahdollisuuksia, mutta samalla lisää riskiä palvelukokonaisuuksien ja palvelujen pirstoutumiseen. Valinnanvapaus tulee toteuttaa portaittain ja hyödyntäen olemassa olevia mekanismeja. Liian sekava valintajärjestelmä ja liian nopea yhtiöittämisen vaade vaarantavat integraation tavoitteet myös asiakkaan näkökulmasta.

Hallituksen esitys sisältää valinnanvapauden osalta riskin, että osa kansalaisista ei kykene tekemään valintoja itsenäisesti, eikä mahdollisesti siksi hakeudu palvelujen piiriin. Muutos edellyttää jonkinasteisia ICT-luku- ja työstämistaitoja, jotta tarkoituksenmukaisten valintojen tekeminen on mahdollista.

Lakiesitys ei tuo esiin sitä, miten toimitaan, kun asiakas ei pääse haluamaansa tuottajan palvelujen piiriin (esim. asiakaskiintiö on täynnä).

7. 3. Antaako uudistus asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Valinnanvapauden mekanismi on tällä hetkellä vielä sekava ja avoimia kohtia on paljon. Suurelle osalle terveyspalvelujen käyttäjiä suunniteltu malli antaa riittävät mahdollisuudet hakeutua sopivaan palveluun, mutta suurelle osalle tämä aiheuttaa myös riskejä. Sosiaalipalvelujen integrointi palvelukokonaisuuksiin on hyvin haastavaa lakiesityksen pohjalta.

Valinnanvapaus tulee toteuttaa vaiheittain ja asteittain samalla tilastoiden kaikkien palveluntuottajien keskeisiä muuttujia. Kun vertailutietoa kertyy, myös asiakkaan mahdollisuudet valita itselleen tarkoituksenmukaisin palveluntuottaja lisääntyvät.

Palvelukokonaisuuksien muodostaminen on haastavaa, koska se perustuu tuottajalähtöiseen arviointiin ja osaksi maakunnan palvelutarpeen arviointiin. Nämä voivat olla liian irrallisia toisistaan.

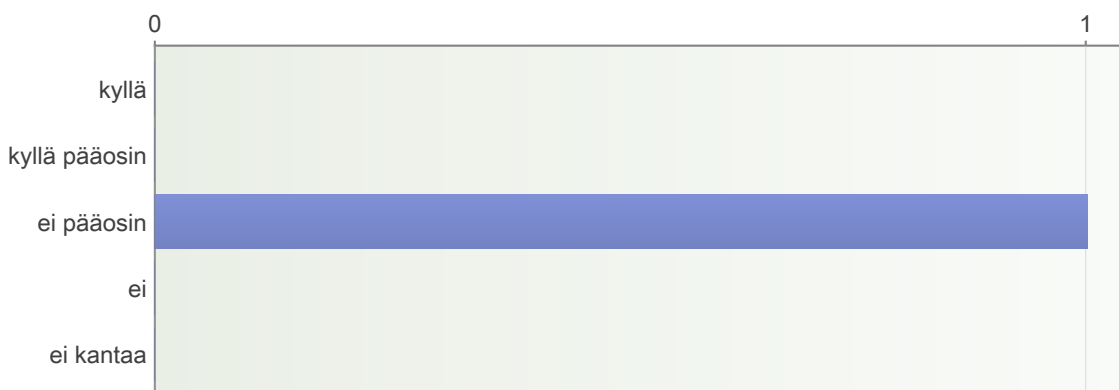
Työterveyden osalta uudistus ei juuri muuta tilannetta suoran valinnan palveluissa, mutta saattaa heikentää integraatiota.

Suoran valinnan palveluissa palvelujen tuottajien tiedottaminen ja palvelujen käyttäjien listautuminen toteutetaan pääosin julkisissa tiedonhallintapalveluissa. Tämä vaatii taitoja ja välineitä, joita ei kaikilla ole. Miten turvataan ikä-ihmisten ja muiden tuen tarpeessa olevien palvelujen saatavuus?

Henkilökohtaiseen budjettiin ja sen hallintaan liittyy useita haasteita.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko uudistuksessa asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteensovitettuja palveluita?

Vastaajien määrä: 1

10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Palveluintegraatio todennäköisesti heikentyy nykyiseen verrattuna. Perustason, erityistason ja vapaan valinnan palvelujen tuottaminen voi toteutua eri tuottajien toimintana ja eri toimipisteissä: miten turvataan, että palvelukokonaisuus turvataan asiakaslähtöisesti? Järjestäjän tulee valvoa, että kokonaisuus toimii asiakkaan eduksi.

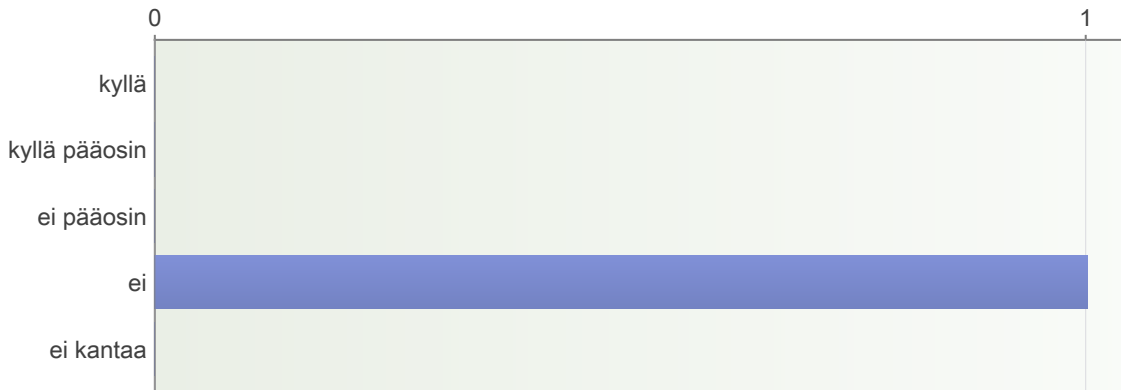
Esim. henkilökohtaisen budjetin osalta herää kysymys, miten asiakas voi itse/autettuna valita itselleen sellaiset palvelut, jotka edistävät hänen hyvinvointiaan ja kohtaavat parhaiten palvelutarpeen tilanteessa, jolloin tietoa palvelun laadusta ja kustannuksista ei ole riittävästi saatavilla.

Lakiesitys lisää palvelujen pirstaloitumisen riskiä. Paljon palveluja tarvitsevan asiakkaan näkökulmasta tämä saattaa johtaa siihen, että suoran valinnan palvelut ja maakunnan liikelaitoksen palvelut toimivat toisistaan erillään. Riski on suuri esim. ikäihmisten palveluissa. Tietojärjestelmien keskeneräisyys lisää riskiä oleellisesti. Kanta-arkisto ei ole riittävä tiedon siirtämiseksi.

Lakiesityksessä ei ole selkeää esitystä siitä, miten toimitaan tilanteessa, jos asiakas kieltäytyy maksusetelistä tai asiakassetelistä.

11. 5. Antaako uudistus riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakuntien käyttöön tuleva rahoitus, ja sen pohjalta muodostuva paine palvelujen järjestämisessä on haasteellinen. Yksistään tietojärjestelmien ja suun terveydenhuollon osalta tuleva lisärahoituksen vaade on niin suuri, että se vaikuttaa tuleviin palvelutuotannon rahoituksen tarpeeseen. Suunnitellut säästöt tuntuvat tämänhetkisen tiedon näkökulmasta epärealistisilta. Etenkin uudistuksen alkuvuosina kustannukset saattavat kasvaa oleellisesti.

Nykyisille julkisille toimijoille syntyy todennäköisesti vähintäänkin hetkellinen budjettivaje kapitaatorahoituksen pienentyessä uudistuksen ensimmäisinä vuosina, vaikka asiakkaiden määrä palautuisikin myöhemmin kohti aiempaa tasapainoa. Tämän skenaarion todennäköisyyttä lisäävät puutteellinen vertailutieto nykyisten ja tulevien palveluntuottajien välillä, sekä selkeä epätasapaino markkinoinnissa. Asiakkaan on vaikea valita palveluja toiminnan käynnistymishetkellä.

Käynnistämisvaihe edellyttää lisäksi huomattavia investointeja ICT-järjestelmiin. Resursseja ja osaamista tarvitaan palvelukokonaisuuksien ja palveluketjujen määrittelyyn, maakuntien yhtiöiden perustamiseen sekä henkilöstön siirtoon liittyvien työsuhdeasioiden hoitamiseen.

Pysyviä hallinnollisia kustannuksia muodostuu mm. sopimushallinnosta, tuottajien seurannasta ja valvonnasta, palkkojen harmonisoinnista ja ICT-järjestelmien ylläpidosta.

Sote-uudistuksen alkuperäisen idean mukaisesti tulee vahvemmin turvata perustason ja erityistason integraatio sekä terveys- ja sosiaalipalveluiden välinen integraatio. Palvelujen pirstaloituminen tulee estää, sillä se lisää kustannuksia ja vähentää palvelujen vaikuttavuutta. Myös tietojärjestelmien integraatiolla on suuri merkitys toteutettavien säästöjen suhteen. Integraatitavoitteiden toteutuminen mahdollistaa saumattomat ja oikea-aikaiset palveluketjut ja kustannussäästöt. Näistä johtuen tuottajille asetettavat palkkiot vaikuttavasta toiminnasta ja sanktiot päinvastaisesta toiminnasta ovat oleellisen tärkeitä.

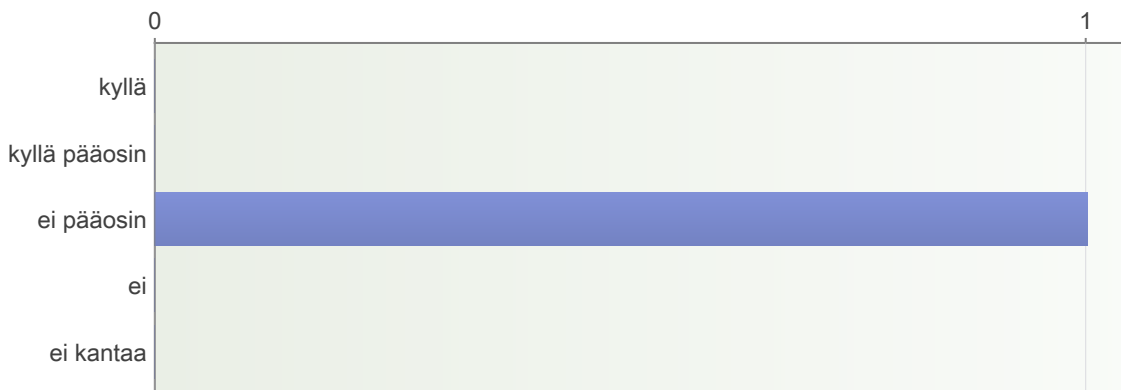
Tuottajien korvausperusteet ja niihin liittyvät kannusteet ovat maakuntien päätettävissä. Korvauksiin ja palvelujen laatuun liittyvät tiedonhallintajärjestelmät puuttuvat. Kansallinen tuotteistus, joka kannustaa palvelun kehittämiseen, puuttuu.

Valtioneuvosto voi säätää asetuksella tuottajien korvausperusteista. Valtion ohjausvalta on tässä suuri. Miten tämä vaikuttaa asetettuihin säästötavoitteisiin ja tuottajien osalta riskiin?

Perustason palveluntuottajilla tulee olla budjettivastuu myös esimerkiksi erikoissairaanhoidosta, jolloin kannustin potilaan pitkäaikaisen terveyden ylläpitämiseksi säilyy. Samalla lähtökohtaisesti suurempi kapitaatiokorvaus luo enemmän mahdollisuuksia pienemmille ja innovatiivisille palveluntuottajille ottaa riski ja ”osallistua kilpailuun”.

13. 6. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Pienten ja keskisuurten kuntien vaikutusmahdollisuudet maakuntien päätöksenteossa ovat olemattomat. Muutoksen riskinä on päätösvallan etääntyminen kuntalaisista.

Maakuntavaltuuston, hallituksen ja liikelaitoksen päättävien toimielinten roolijako on epäselvä. Koostuvatko liikelaitoksen päättävät toimielimet demokraattisesti valituista henkilöistä? Mikä on maakuntahallituksen ja valtuuston rooli tuotantopuolen rahoituksen toteuttamisessa?

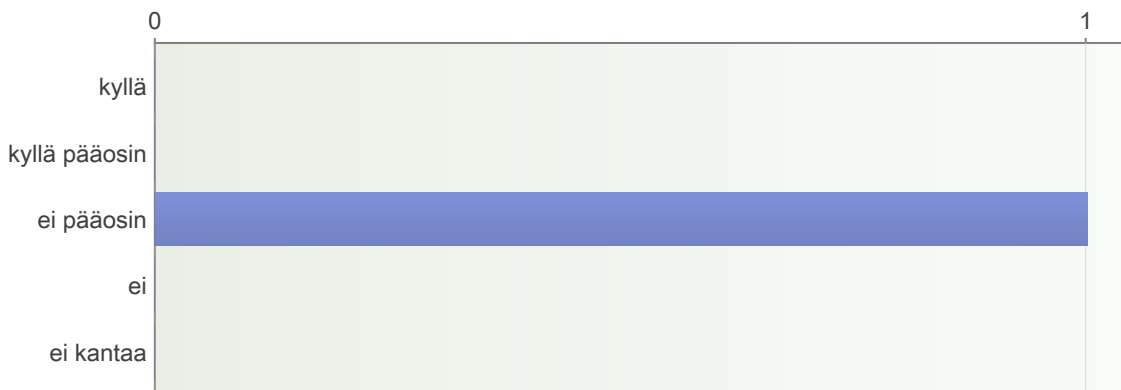
Maakuntauudistuksessa lähdetään siitä, että jokainen 18 maakunnasta muodostaa yhden vaalipiirin. Uudellamaalla maakunnan yksi vaalipiiri muodostuu nykyisistä Helsingin (noin 650 000 asukasta) ja Uudenmaan (noin 1 000 000 asukasta) vaalipiireistä.

Kynnys päästä maakuntavaltuuston jäseneksi on poikkeuksellisen korkea pääkaupunkiseudun ulkopuolella asuvien ehdokkaiden kohdalla. Myös ehdokkaiden keskimääräiset kampanjakustannukset nousevat merkittävästi nykyiseen verrattuna. Lisäksi eri väestöryhmiin kuuluvien ehdokkaiden epätasa-arvoisuus lisääntyy.

Uudenmaan maakunnassa tulee olla neljä vaalipiiriä, jotta valinnanvapauten liittyvä demokratia voi toteutua. Pääkaupunkiseudun kuntien asukkaiden näkökulmasta on tärkeää, että palvelut ovat saatavissa joustavasti luontaisen asiointisuunnan mukaisesti.

15. 7. Edistääkö uudistus toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa, millä voidaan varautua tulevaisuuden haasteisiin?

Vastaajien määrä: 1

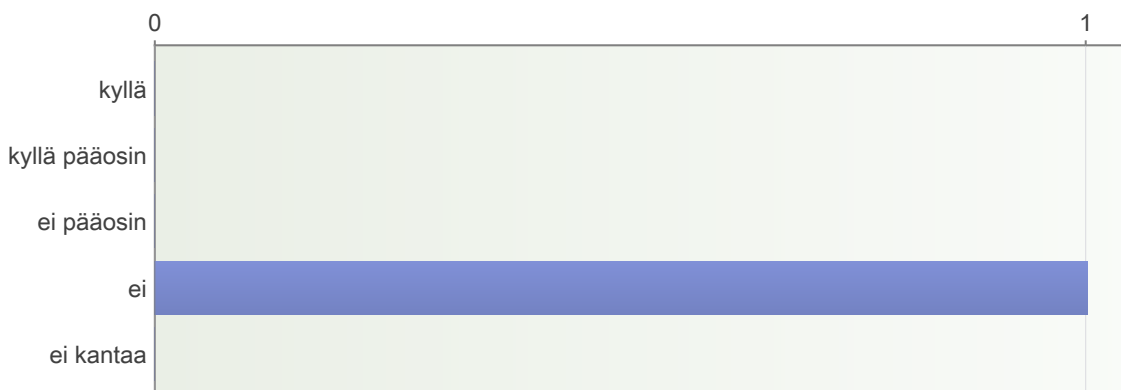
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Riskinä on, että palveluntuotannon mahdollisuudet jäävät vain harvoille suurille tuottajille. Suurempi kapitaatiokorvaus, mutta samalla kokonaisvastuu kaikista kustannuksista ajaisi voimakkaammin uusien innovaatioiden käyttöönottoon ja toisi myös pienempiä haastajia mukaan kehitykseen.

17. 8. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveyspalveluista. 8a. Ovatko säännökset suoran valinnan palveluista riittävän selkeitä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat yhtiötettävien valinnanvapauspalveluiden piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

18. Jos ei, miten olisi tarkoituksenmukaista määrittellä ne perusteet, joilla maakunnat määrittelevät tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat perustason ja laajennetun perustason palvelut?

Ei vastauksia.

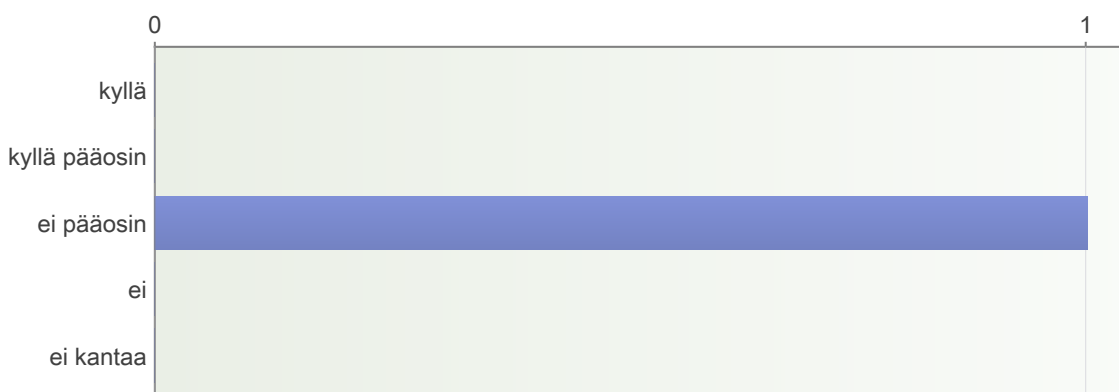
19. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Viime kädessä maakunta päättää siitä, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan yhtiötettyihin palveluihin. Tällä hetkellä määrittelyt ovat epäselviä, etenkin sosiaalipalvelujen osalta. Perustason ja laajennetun perustason erottaminen aikarajoin, kuten käsittein tilapäinen/lyhytaikainen on hankala. Esimerkiksi perheneuvolat/perhekeskukset toteuttavat laajaa palveluvalikoimaa, joista osa voi olla yhtiötettyä perustasoa, osa laajennettua perustasoa ja osa ehkä liikelaitoksen/asiakassetelipalvelujen avulla tuotettavaa palvelua. Miten nämä toimivat yhteen? Neuvolapalvelut, kuuluuko yhtiötettäviin palveluihin?

20. 8b. Turvaako maksusetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

21. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maksusetelin myöntämisperusteiden määrittely ja seuranta vaativat merkittävän määrän resursseja, eikä lopullisella palveluntuottajalla ole kannusteita toteuttaa muuta kuin itse määritelty toimenpide mahdollisimman minimaalisesti. Tämä toimii osassa toimenpiteitä, kuten esimerkiksi esillä olleet silmätoimenpiteet jne. selkeästi rajatut kokonaisuudet (jos myös vastuu komplikaatioista on tuottajalla), mutta muuhun terveyspalveluiden kokonaisuuteen sopii huonosti. Esimerkiksi lääkärivastaanoton tuottaminen palvelusetelillä ei ole vaikuttavaa toimintaa.

Kokonaisvastuu palvelukokonaisuudesta on suoran valinnan tuottajalla, vaikka osa palveluista hankittaisiin maksusetelien perusteella muilta tuottajilta. Palvelukokonaisuuksien toteutuminen on turvattava. Palvelun tuottaja määrittelee maksusetelin arvon ja vastaa kustannuksista. Kustannuksella on vaikutusta palvelun laatuun. Kannustinperusteinen korvaus on myös tärkeä elementti.

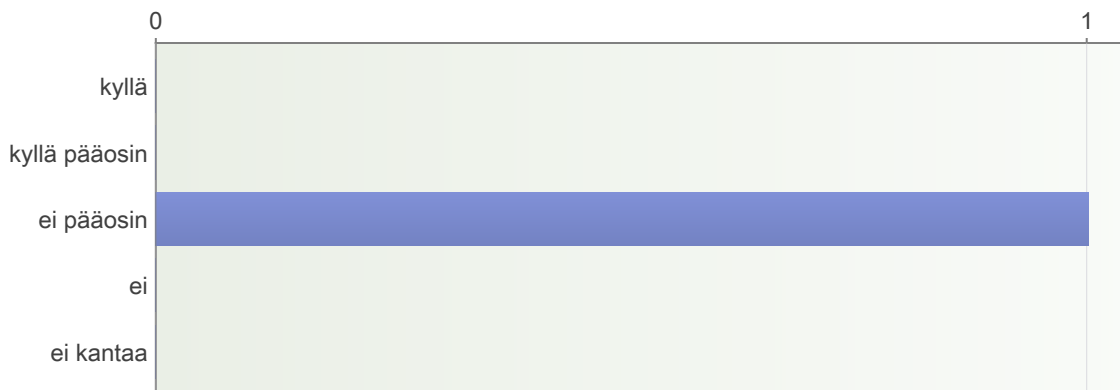
§:n 68 mukainen maakunnan suorittama valvontavelvollisuus on käytännössä hankala, koska todennäköisesti

palvelutuotannon seurantapalvelua ei ole olemassa lain voimaantullessa.

Vastuu komplikaatioista ja niiden korvausvastuusta on tuottajalla. Auki on vielä järjestäjän korvausvastuu.

22. 8c. Onko maksusetelijärjestelmässä sote-keskuksen oikeuksista ja velvollisuuksista säädetty tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

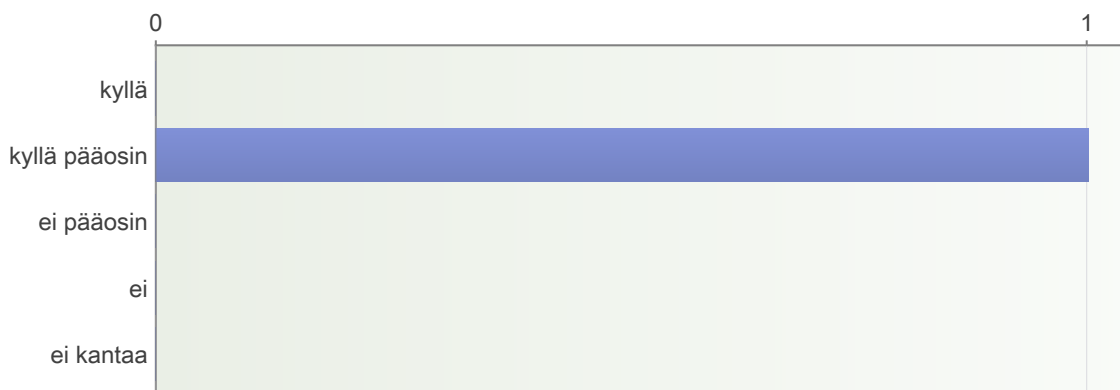
23. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunta laatii sopimuksen sote-keskuksen eli palvelutuottajan kanssa. Epäselväksi jää, miten palvelun tuottajan ja maksusetelin tuottajan välinen sopimus on tehty. Tuottaja määrittelee maksusetelin arvon ja siihen liittyvät ehdot. Näihin ehtoihin pitää maakunnan pystyä vaikuttamaan.

24. 8d. Mahdollistaako maksusetelijärjestelmä asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

25. Vapaamuotoiset huomiot.

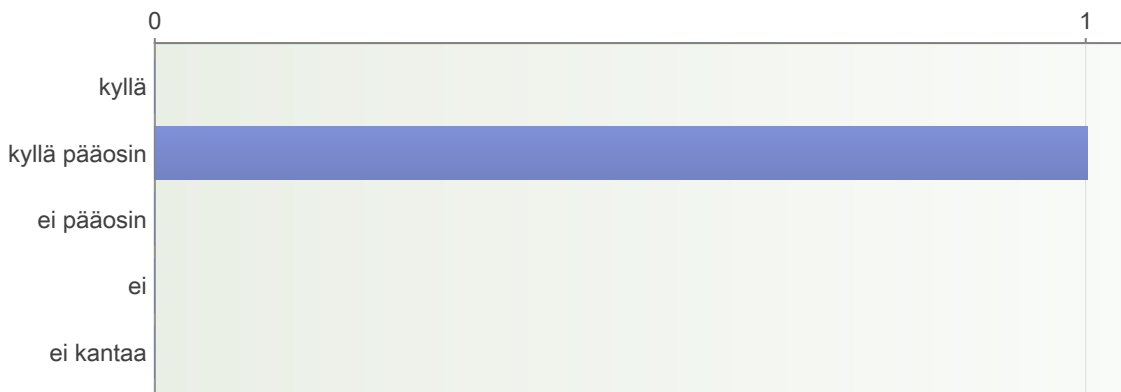
Vastaajien määrä: 1

-

Kyllä, jos on saatavilla riittävästi tietoa tuottajista ja niiden palveluista, ja jos asiakas on kykenevä tätä tietoa hyödyntämään.

26. 9. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos ja sen toimipiste. Antavatko säännökset asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita palvelujen tuottaja?

Vastaajien määrä: 1

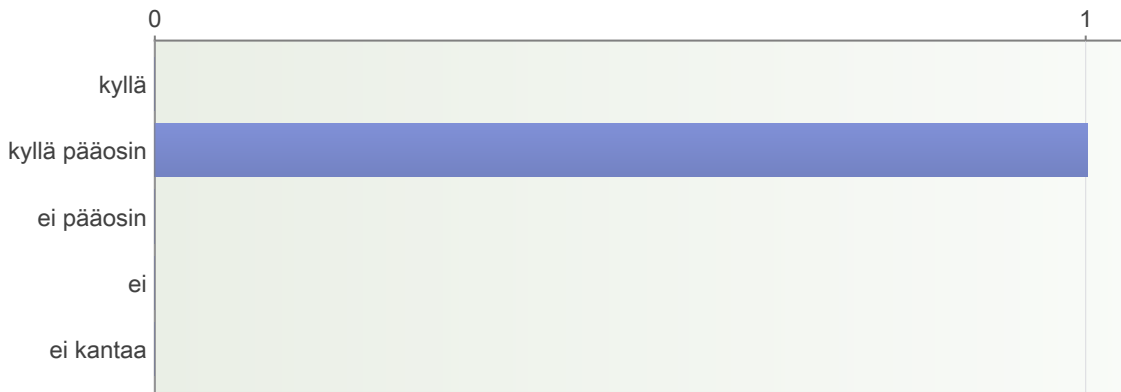
27. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sähköisten tietojärjestelmäpalvelujen lisäksi tulee asiakkaille varata mahdollisuus myös muihin valinnanilmaisuihin kuten puhelimitse tai paperilomakkeella tapahtuva ilmoitus.

28. 10. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 10a. Ovatko säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

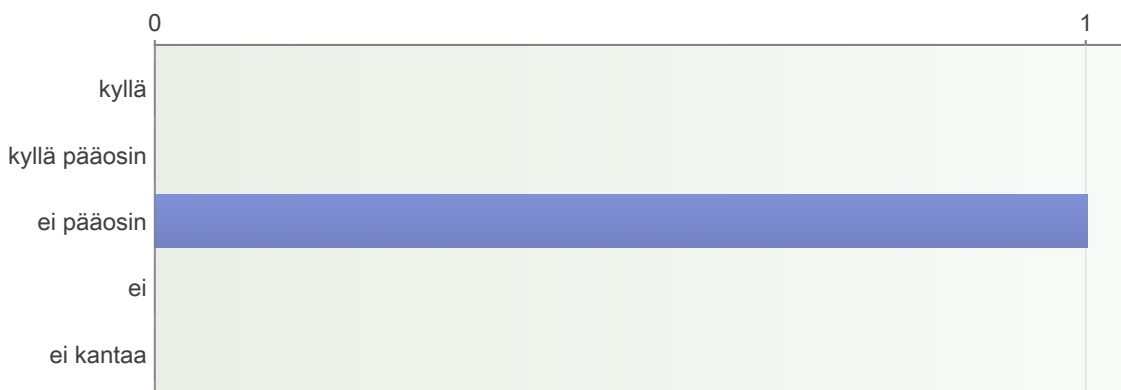
29. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Asiakasnäkökulmasta asiakassetelin käyttö on perusteltua. Tämä edellyttää tuottajien ja palvelun laadun valvontaa ja riittävää tietoa tuottajista. Itsessään valinnanvapauslaissa korostuu asiakkaan itsemääräämisoikeus ja valinnan tekeminen annetuissa rajoissa. Valintaa tehdessään asiakas tukeutuu maakunnan tietoinformaatioon palveluntuottajista tai maakunnan liikelaitoksen tekemään palvelutarpeen arviointiin tai jatkuvaan ohjaukseen henkilökohtaisen budjetin käytössä.

30. 10b. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun kannon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

31. Vapaamuotoiset huomiot.

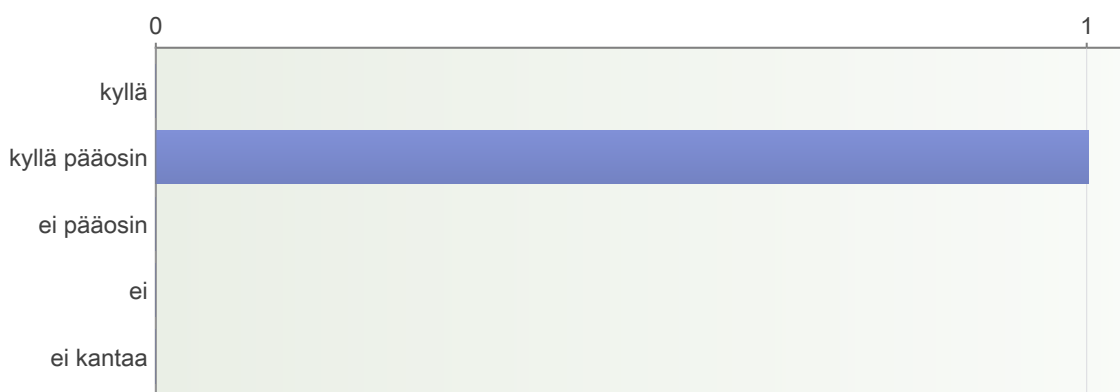
Vastaajien määrä: 1

- Sama ongelma kuin maksusetelissä. §:n 68 mukainen maakunnan suorittama valvontavelvollisuus on vaikeaa, jos palvelutuotannon seurantalpalvelua ei ole vielä olemassa lain voimaantullessa. Palvelujen integraatio ja palvelukokonaisuuksien toteutuminen tulee pystyä turvaamaan.

Vastuu komplikaatioista ja niiden korvausvastuusta on tuottajalla. Auki on vielä järjestäjän korvausvastuu.

32. 10c. Ovatko asiakassetelijärjestelmän käyttöönottoa koskevat maakunnan päätöksentekoa koskevat rajaukset riittäviä ja turvaavatko ne asiakkaan valinnanvapauden toteutumisen?

Vastaajien määrä: 1

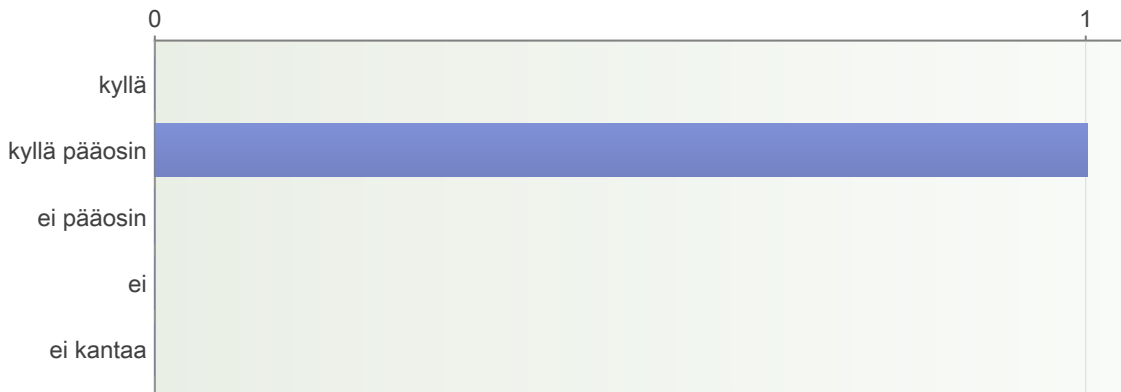
33. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunta järjestäjänä määrittelee palvelut, joiden järjestämisessä se käyttää asiakasseteliä. Toisaalta järjestämislain 26 §:n perusteella valtioneuvosto voi asettaa maakuntia ohjaavan tavoitteen muilta tuottajilta hankittavien palvelujen osuudelle. Maakuntavaltuusto voi määrittää tätä korkeammankin tavoitteen.

34. 11. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Vastaajien määrä: 1

35. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Tämä edellyttää palvelujen yhteensovittamista ja sitä, että palvelut tukevat asiakkaan selviytymistä arjessa. Lisäksi tämä vaatii myös järjestelmän, jonka avulla asiakas voi tehdä valintoja palveluntuottajien välillä. Asiakkaalta vaaditaan kykyä arvioida omaa palvelutarvettaan ja palvelujen soveltuvuutta suhteessa omaan tarpeeseen.

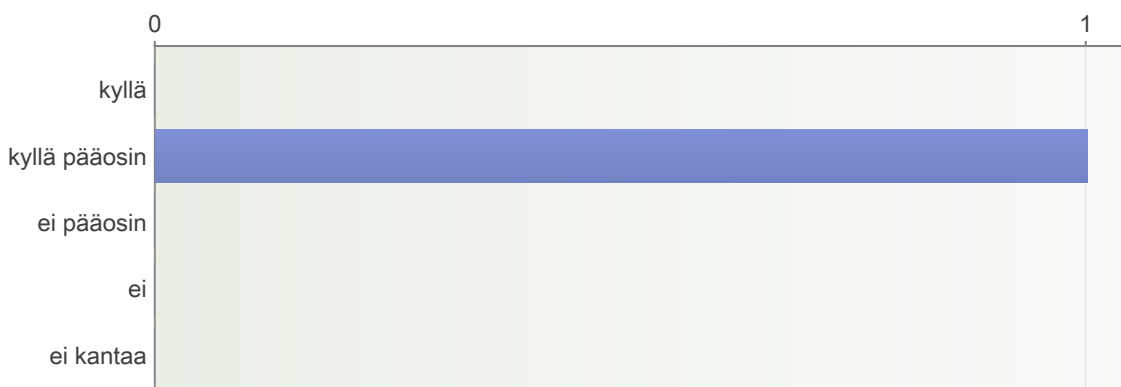
Henkilökohtaisen budjetin myöntämiselle tulee laatia selvät kriteerit (eli 25 §:ssä esitetyt edellytykset) ja tavoitteet. Lakitekstissä tulee tarkemmin määritellä kaikki palvelut, jotka hyväksytään hankittavaksi henkilökohtaisella budjetilla ja palvelut, jotka ovat tarkoituksenmukaisia palveluja maakunnan maksettavaksi.

Esitys siitä, että ensi vaiheessa maakunnan liikelaitos vastaa maksuista palveluntuottajalle toteutuneiden palveluiden perusteella on hyvä.

36. 12. Valinnanvapauslainsäädännön myötä esitetään potilaslakiin ja sosiaalihuollon asiakaslakiin lisättäväksi uusi luku päätöksenteon tukemisesta (tuettu päätöksenteko).

Valinnanvapauslainsäädäntöön sisältyisi potilaille ja asiakkaille erilaisia valinnanmahdollisuuksia (muun muassa suoran valinnan palvelut, maksuseteli, asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti). Näissä erilaisissa valintatilanteissa asiakkaat voivat tarvita tukea valintoja tehtäessä. Onko tuettua päätöksentekoa koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

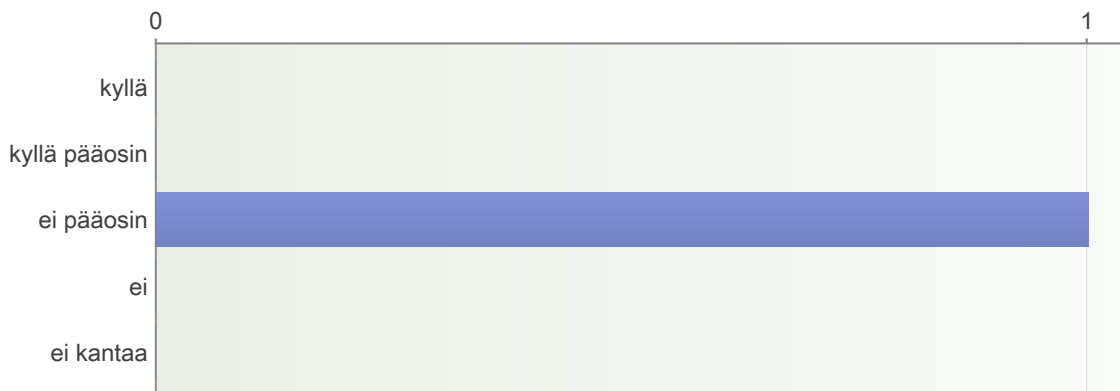
37. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Säännöksiä tulee selventää. Nyt on epäselvää, miten tukea on mahdollista saada ja antaa. Selvennystä tarvitaan myös siihen, mikä taho valvoo asiakkaan etua siten, että asiat etenevät palvelusuunnitelmassa asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

38. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 13a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

39. Vapaamuotoiset huomiot.

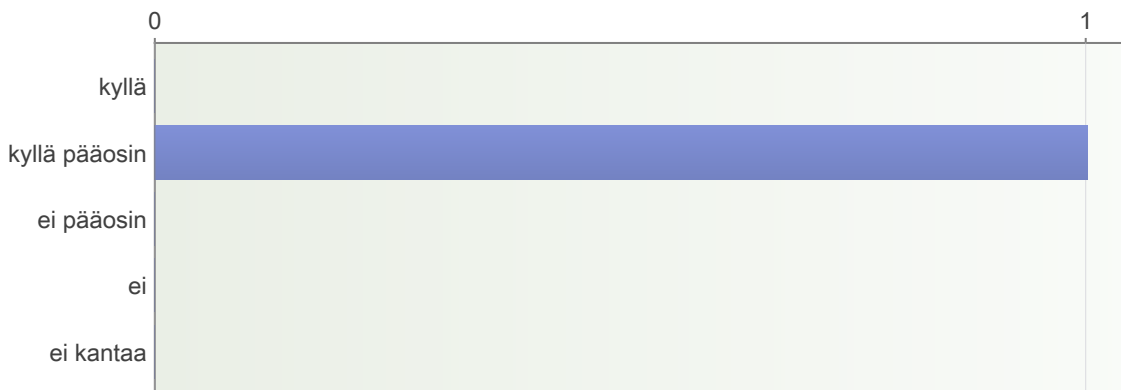
Vastaajien määrä: 1

- Edellytys tuottajien liittymisestä kanta-palvelujen käyttäjäksi tukee uudistuksen tavoitteita (integraatio, digitalisaatio). Tavoitteeksi tulisi ottaa myös se, että tuottajat liittyvät yhteiseen maakunnan tietojärjestelmään.

Maakunnan velvollisuus on valvoa sitä, että palvelutuottajien toiminta tukee maakunnan strategiaa ja uudistuksen tavoitteita. Valvontaa on mahdotonta toteuttaa, jos valinnanvapauden tiedonhallintapalvelu ei ole käytettävissä (tuottajahallintapalvelu ja palvelutuotannon seurantapalvelut).

40. 13b. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

41. Vapaamuotoiset huomiot.

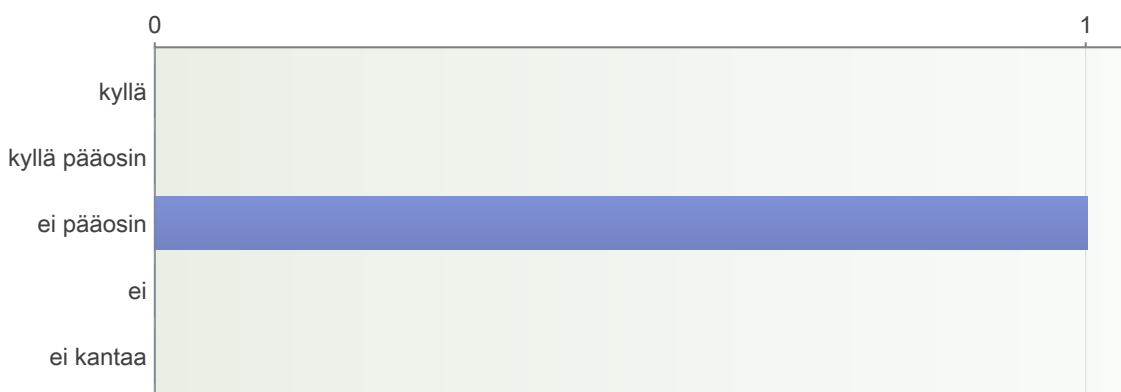
Vastaajien määrä: 1

- Suoran valinnanvapauden palveluntuottajan tulee toimia osana palveluketjua, jossa on osapuolia myös maakunnan liikelaitostoiminnoissa. Tämä palveluketju tulee yksiselitteisesti sopia. Lisäksi on sovittava, mikä taho vastaa palveluketjun sisällön kokonaisuuden määrittelystä ja johtamisesta, sekä minkälaisin valtuuksin.

Lakiluonnoksessa ei ole riittävästi tuotu esiin kriteereitä, joiden perusteella suoran valinnanvapauden tuottaja voi sopia maksusetelituottajien käytöstä. Pientuottajien ja suurempien tuottajien osalta on esitetty osittain ristiriitaisia vaateita, esimerkiksi tiedonhallinnan suhteen. Tuottajia tulisi lain mukaan kuitenkin kohdella yhdenvertaisin perustein.

42. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palvelun tuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

43. Vapaamuotoiset huomiot.

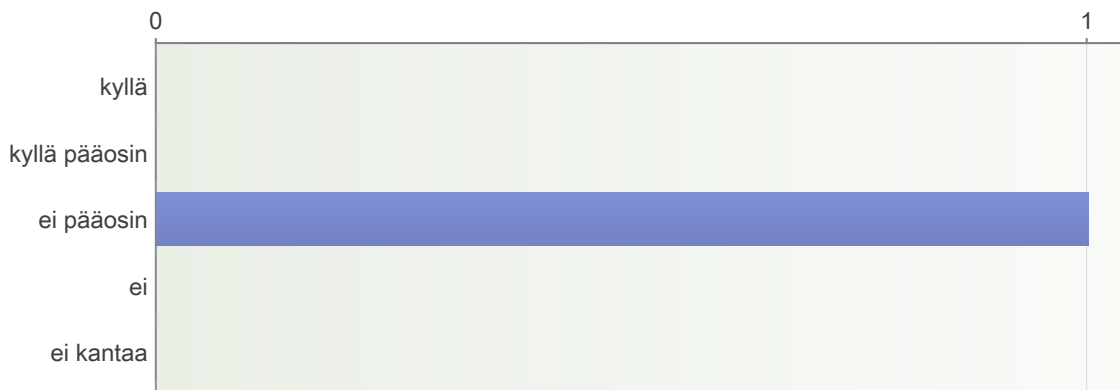
Vastaajien määrä: 1

- Yhtiöittämisvelvoite ei ole maakunnan liikelaitokselle tarkoituksenmukainen vaatimus, koska se pirstoo julkisen palveluntuottajan tuotantokoneiston ilman perusteltua lisäarvoa. Palveluketjun asiakaslähtöisyys, saumattomuus, tehokkuus ja ketjusta vastaaminen olisi luontevasti hoidettavissa maakunnan liikelaitoksesta käsin, jos julkista palveluntuottajaa ei pirstottaisi. Yhtiöittämisvelvoite johtaa siihen, että palveluketjujen ja toimintokokonaisuuksien johtamisvastuu on sijoitettava maakunnan tilaajapuolelle, ja sinne luotava mittava viranhaltijaorganisaatio johtamaan yksittäisiä palveluketjuja ja palvelukokonaisuuksia.

44. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelun tuottajalle suoritettavista korvauksista.

15a. Ovatko suoran valinnan palveluita koskevat kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat edellytykset riittäviä turvaamaan palvelujen riittävä rahoitus?

Vastaajien määrä: 1

45. Vapaamuotoiset huomiot.

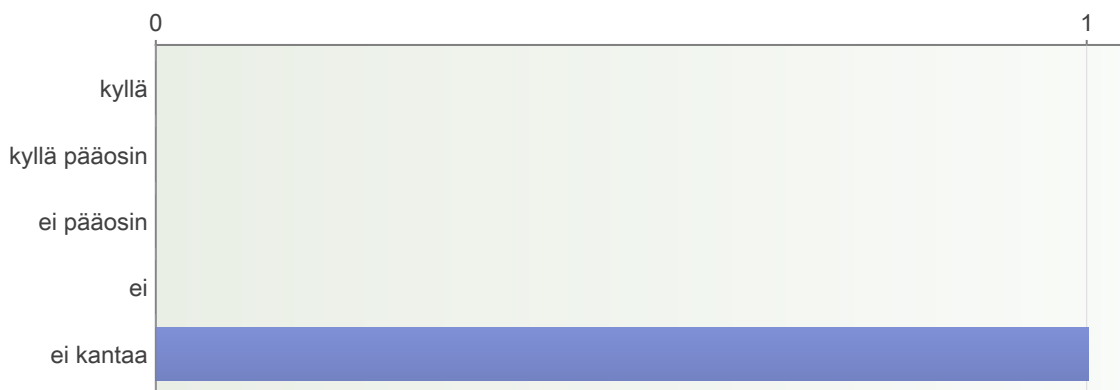
Vastaajien määrä: 1

- Asiakkaiden valinta ja sitä seuraava rahoitus on keskeinen markkinoita ohjaava tekijä, kun tuottajien saama korvaus on kaikille sama. Nykyinen julkinen tuotanto joutuu sopeutumaan hyvin nopealla aikataululla uudempaan toimintaympäristöön.

Korvaus perustuu maakuntatalouden kestävyYTEEN. Maakunta päättää siitä, miten paljon se varaa määrärahaa suoran valinnan palvelujen tuottamiseen. Maakunta voi halutessaan käyttää omia painokertoimia tarveperusteisen rahoituksen laskennassa ja näin ohjata palvelutuotantoa. Valtioneuvosto voi kuitenkin asetuksella puuttua maakunnan korvausperusteisiin.

46. 15b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

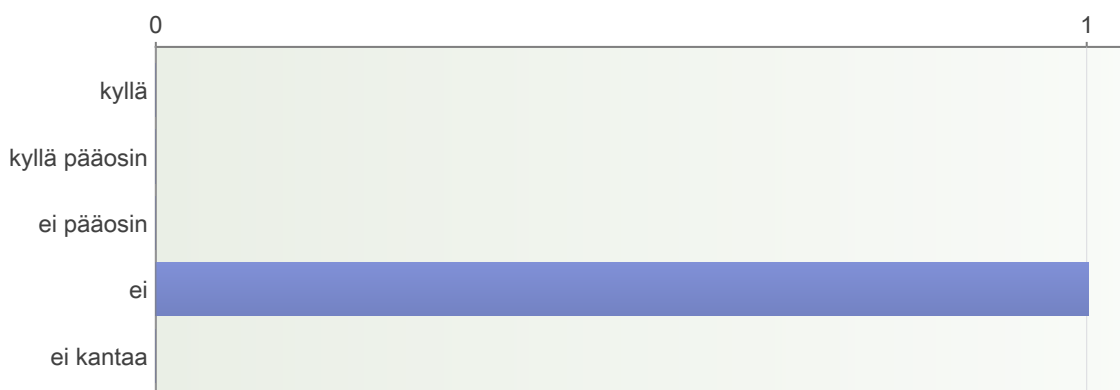

47. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

48. 16. Lakiluonnoksen 11 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. Ovatko 71 §:n mukaiset siirtymäsäännökset uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

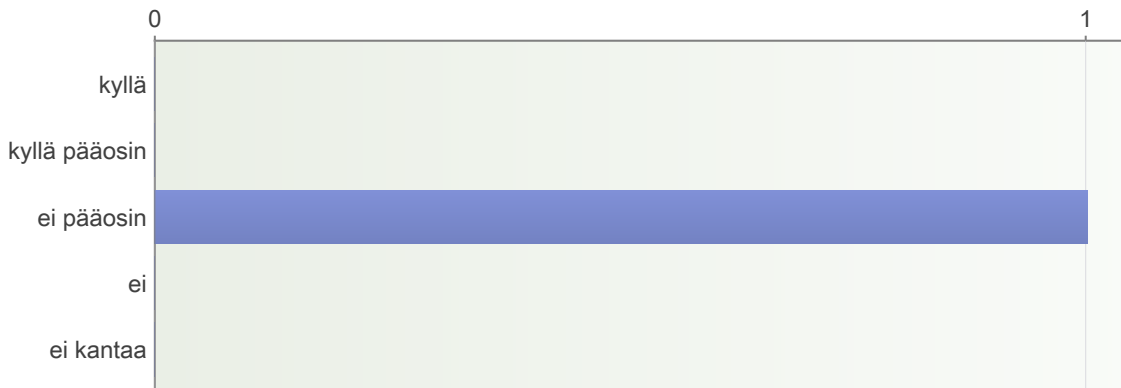
49. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Aikataulu on epärealistinen, jos julkiset palvelut on yhtiötettävä. Myös tiedonhallintapalvelujen toteutusaika on epärealistinen. Asiakasseteli ja henkilökohtainen budjetti vaativat oman järjestelmänsä, joka ei toteudu vuoden 2019 alusta. Suoran valinnan palveluissa on tärkeää se, että julkinen palvelu ja yksityinen palvelu voivat aloittaa listautumisen samaan aikaan. Tämä on realistista korkeintaan vuonna 2021.

50. 17. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

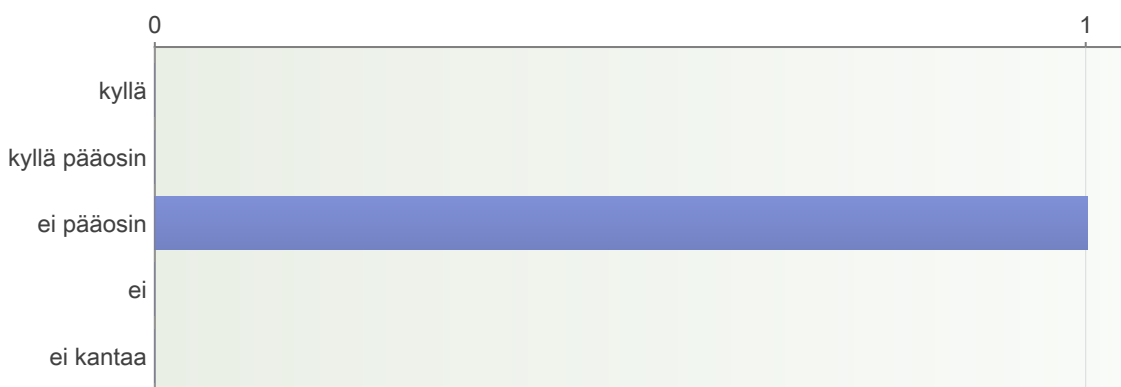
51. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakia on täydennettävä asetuksella myöhemmin. Valinnanvapautta koskevassa uudistuksessa tulee edetä asteittain. Maakuntien järjestämisvastuun toteuttaminen on haastavaa, koska palvelutuotanto ei ole suoraan maakunnan hallinnollisessa ohjauksessa. Järjestämisvastuun toteutuminen hoitokokonaisuuksissa ja palveluketjuissa edellyttää maakunnalta huolellista määrittelyä sekä sopimusohjausta ja seuranta.

52. 18. Antaako esitys riittävät edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoiden syntymiseen?

Vastaajien määrä: 1

53. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

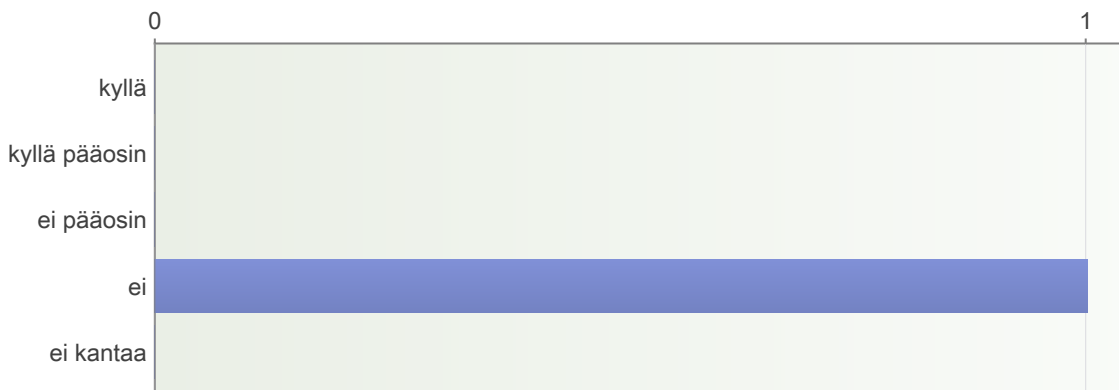
- Suuret toimijat ovat etulyöntiasemassa markkinoilla. Markkinaolosuhteet eroavat todennäköisesti maan eri osissa. Jos kysyntä on riittävää, markkinoilla on hyvä pohja kehittyä kilpailun seurauksena.

Suoran valinnan palvelujen tuottajilta edellytetään nykyisiä sosiaali- ja terveyskeskuksia vastaavaa osaamista ja toiminnan laajuutta. Tämä voi johtaa tuottajakunnan rajoittumiseen vain muutamiin yksityisiin toimijoihin ja maakuntien omistamiin yhtiöihin, joilla on kyky ja riittävästi voimavaroja toimia kokonaisvastuullisesti suoran valinnan palvelujen tuottajana.

Yksityiset toimijat voivat osaoptimoida täysin valinnanvapauden sisältävän hoitokokonaisuuden, tarjota päälle omakustanteista hoitoa ja kattaa riskejä muulla palvelutuotannolla.

54. 18b. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon markkinoilla?

Vastaajien määrä: 1

55. Jos ei, miten esitystä tulisi muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Lakiluonnos suosii suurempia tuottajia. Suurten aggressiivinen kasvutavoite ajaa yritysostoihin pienellä kynnyksellä. Ehdotetulla rahoitusmallilla pienten on vaikea avata toimintaansa ilman yhteenliittymiä.

Pienten toimijoiden osalta haasteita tulee myös tiedon hallinnassa ja seurannassa. Palvelutuotannossa pienten tuottajien osalta on tärkeää solmia yhteistyösopimuksia muiden tuottajien kanssa, jotta ne pystyvät kilpailemaan suurempien toimijoiden kanssa.

Pientuottajien ja suurempien tuottajien osalta on esitetty osittain ristiriitaisia vaateita, esimerkiksi tiedonhallinnan suhteen.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

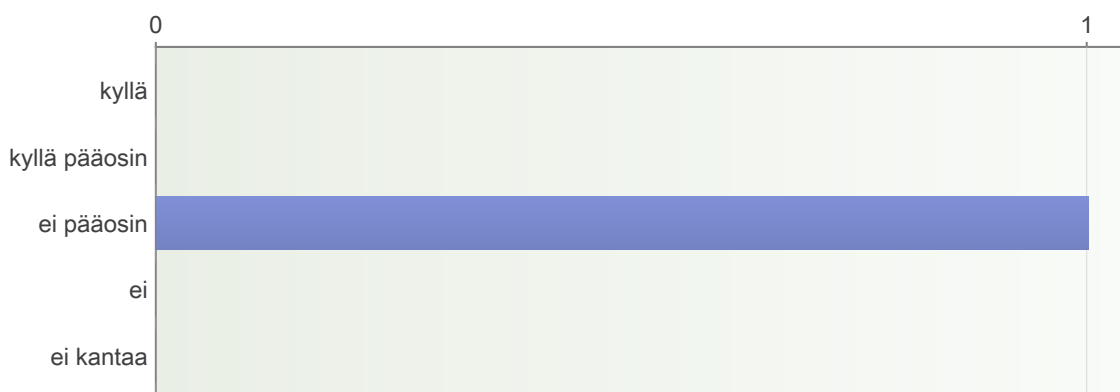
57. 19. Miten ihmisen lisääntyvä mahdollisuus valita palveluntuottaja ja vaikuttaa siten palveluihinsa vaikuttaa ihmisen hoitoon?

Vastaajien määrä: 1

- Riittävällä varautumisella, aikavarauksella ja määrittelyllä valinnan mahdollisuus on positiivinen asia. Pienin askelin liikkeelle, jotta on aikaa rakentaa mekanismit valinnoille ja niiden seurarannalle. Kansallisen tason vertailumenettely on saatava tukemaan arviointia. Tietojärjestelmien tulee pystyä tukemaan sekä palvelutuottajien toimintaa, järjestäjän seurantatehtävää että asiakkaan valintaa. Kannustejärjestelmän toimivuus turvaa hoidon laatua.

58. 20. Onko laki tarkoituksenmukainen hammashoidon näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

59. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Suun terveydenhuolto on suoran valinnanvapauden piirissä, mikä on tarkoituksenmukaista. Valinnanvapaus tulisi kuitenkin järjestää siten, että asiakasmäärät yksityisellä ja julkisella puolella tasaantuisivat hallitusti.

Hammashoidon osalta esitetystä mallissa on riskejä. Pelkkä kapitaatioperusteinen korvaus palveluntarjoajalle voi johtaa potilaiden alihoitoon, mikä taas voi johtaa kalliimpiin ja työläimpiin hoitoihin tulevaisuudessa. Miten siis varmistetaan huonon suun terveyden omaavien eli korkean riskin potilaiden hoito, jos kaikista potilaista maksetaan sama korvaus?

Toisaalta pelkkä toimenpidekorvausperusteinen korvaus palveluntarjoajalle voisi johtaa ylihoitoon ja kustannukset kasvaisivat. Suun terveydenhuollossa hoidon jatkuvuus ja pitkäaikaiset hoitosuhteet yleensä hillitsevät kustannuksia. Ehdotetussa mallissa potilaalla on oikeus vaihtaa hoitopaikka vuoden välein. Mikäli suun terveydenhuollon asiakasmaksut nousevat merkittävästi, on hyvin todennäköistä, että osa potilaista ei hakeudu lainkaan suun terveydenhuollon palveluiden piiriin tai kustannukset siirtyvät toimeentulotuen kautta maksettaviksi.

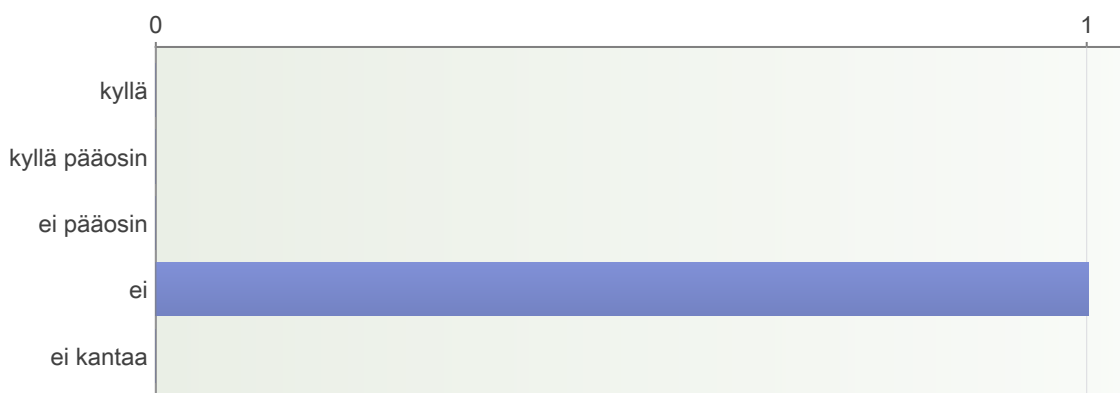
Jos suun terveydenhuollon valinta toteutetaan erillään muista perusterveydenhuollon palveluista, tämä on riski suun terveyden ja muiden sote-palvelujen väliselle integraatiolle.

Suomessa lasten ja nuorten suun terveydenhuollon palvelut ovat kunnissa pääosin hyvin järjestettyjä ja ennaltaehkäisevän työn osuus on huomioitu. Oikomishoitoon pääsyn kriteerit ovat valtakunnalliset. Alle 18-vuotiaiden suun terveydenhuollon suun hoidon peruspalvelut tulisi säilyttää maakunnan palvelulaitoksessa. Oikomishoidon osalta maksusetelin käyttö voisi olla potilaan hoidon järjestämisen kannalta hyvä vaihtoehto rajoitetusti, mikäli maakunnan palvelulaitoksessa ei ole tarjolla erikoishammaslääkäritasoisia hoitoa.

Suun terveydenhuollossa maakunnan keskeinen yhdyspinta on kuntien varhaiskasvatuksen ja koulujen kanssa (ravinto, ehkäisevä työ, terveyden edistäminen), hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ja ehkäisevän työn jatkuminen vaatii erityistä huomiota.

60. 21. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

61. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Moni kysymys on yhä avoinna ja riskit epäonnistumiselle ovat merkittävät. Uudistuksen lähtökohdat ovat hyvät, mutta se tulisi toteuttaa asteittain hallitusti. Arviointia ei ole tehty riittävän laajasti. Kyseessä on mittava muutos, jonka arviointi eri näkökulmista on oleellisen tärkeää.

62. 22. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Keravan kaupungin eli keskisuuren kaupungin näkökulmasta on huolestuttavaa, että vaikutusmahdollisuudet omiin, aikaisemmin kustannustehokkaasti järjestettyihin palveluihin todennäköisesti heikkenevät. Uudenmaan maakunnan väestömäärä ja heterogeeninen kuntarakenne aiheuttavat palvelujen järjestämiselle haasteen. Keskisuurten kaupunkien ja pienten kuntien vaikuttamismahdollisuudet palveluihin ja ratkaisuihin demokraattisten elinten kautta ovat rajalliset.

Huoli oman kaupungin lähipalvelujen turvaamisesta on suuri. Päätösvalta maakunnan liikelaitoksen toimipisteistä on maakunnalla, joten myös tämä on riski lähipalveluille.

63. 23. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- Suurimmat huolet kohdistuvat
 1. palvelujen integraatioon
 2. muutoksen aikatauluun
 3. yhtiöittämiseen
 4. ict-tukirakenteisiin

Uudenmaan maakunnassa tulee olla neljä vaalipiiriä, jotta valinnanvapauteen liittyvä demokratia voi toteutua.

Sosiaalipalvelujen ja palvelujen integraation konkretisoinnin osalta lakiluonnos on puutteellinen.

Esitysluonnoksessa tulee paremmin käsitellä uudistuksen vaikutuksia yhdenvertaisuuteen, palvelujen laatuun ja saatavuuteen.

Yhtenäisten tietojärjestelmien ja tiedonhallinnan keinojen keskeneräisyys maakuntatasolla ja kansallisella tasolla vaarantaa koko sote-uudistuksen. Riittävä tieto tuotannosta, sen laadusta ja kustannuksista on edellytys sille, että muutos saadaan hallitusti toteutettua.

Muutoksen läpivienti vaatii vankkaa osaamista järjestäjän osalta. Maakunnalla on oltava myös riittävää aikaa valmistautua tuotannon ja eri tuotantomuotojen käynnistämiseen. Nyt suunniteltu aikataulu vaarantaa uudistuksen hyötyjen toteutumisen.

Julkisten palvelujen yhtiöittäminen on merkittävä haaste mm. käynnistämisvaiheen rahoituksen näkökulmasta.

Julkisista tietoverkoista saatava kattava tieto suoran valinnan palveluntuottajien toiminnan sisällöstä, palvelujen saatavuudesta ja laadusta ovat olennaisia asiakkaan valinnan kannalta jo valinnanvapausjärjestelmän käynnistymisvaiheessa.

Integraation toteutuminen hoitokokonaisuuksissa ja palveluketjuissa edellyttää maakunnalta niiden huolellista määrittelyä, kehittämissyhteistyötä tuottajien kanssa sekä sopimusohjausta ja seuranta.

Kunnille on taattava mahdollisuus omistaa tuotantoyhtiöitä.

Aikataulu on kohtuuton. Hanke pitäisi aloittaa yhdellä maakunnalla, joka ei ole Uusimaa.

64. 24. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Vastaajien määrä: 1

- Yksityiskohtaisissa perusteluissa 41§ momentin 3 kohdalla on mainittu, että maakunta voi tehdä ostopalvelusopimuksen toisen palvelun tuottajan kanssa. Sopimukset voivat koskea esim. laboratorion palveluja.... Onko tässä virhe?

Yksityiskohtaisissa perusteluissa § 45 momentissa 2 todetaan, että pienyritysten hallinnollista taakkaa pyritään pitämään kohtuullisena. Maakunnalla on kuitenkin oikeus saada tietoa palvelutuotannosta. Myös maksusetelituottajan on annettava tietoja julkisessa tietoverkossa ajantasaisesti palvelun sisällöstä ja palveluun pääsystä (§ 43). Tämä on ristiriitainen

Henkilöön ulottuva valinnanvapaus saattaa ulkomaalaistaustaiset työntekijät eriarvoiseen asemaan.